

PARZHAMI SZENT KONRÁD

„Egy keresztény nép koronáját a szentek alkotják”, írja Jacques Maritain, a nagy új-tomista filozófus és kultúrtörténész, s hozzáteszi: „Egy keresztény nép lelki erényei egyenes arányban állnak szentjeinek számával.” Nem véletlen, hogy a középkor — ez a par excellence metafizikai beállítottságú kor — termelte ki a legnagyobb szenteket, ha ugyan szabad megkülönböztetést tennünk nagy és még nagyobb szent között. És ne mondja senki tudatlanul s hányaveti módon: „könnyű volt akkor szentnek lenni, úgy nőttek, mint eső után a gombák, és az Egyház nem nagyon válogatott közöttük”, mert ez ellenkezik az igazsággal. Igen, a szentek *úgy* nőttek, mint a gombák, — de azért, mert az a Kor termelte ki őket, mely állandóan szomjúhozva a kegyelem termékenyítő esője után, megkapta az öszszes természetfölötti ajándékot. Ott mindenki az Istenre nézett, magát megvetette: a művész éppúgy felajánlotta művét, mint a katedrálisok építője a katedrális, vagy a legegyszerűbb mesterember a készítményét, — s természetes, hogy ebben a légkörben a szentek (akik egész életüket ajánlották fel) is gazdagon virágoztak. Ne tartsanak naivnak, nem akarom visszaállítani a középkort. Ez lehetetlen. De szeretném, ha ennek a végtelenül gazdag, természetfeletti elemekkel átitott

korszaknak a lelkesége visszajönne, hogy éltesse századunkat, ezt a zavaros, öntelt, saját vesztébe rohanó kort, mely szomorú gyümölcse négy évszázad ragyogó rohadásának...”

Egy keresztény nép koronáját a szentek alkotják. Németország valamikor a szentek nagy számával dicsekedhetett: a tizenhatodik századig hétszáz német boldog és szent igazolja a germánság vallásos lelkületét és a német egyház hatalmas munkásságát az Isten országa eljöveteleért. Azóta csak három szent akadt: Kreszentia v. Kaufbeuren, Klemens Hofbauer és Konrád von Parzham. A Zsoltárossal együtt a németek is így panaszkodhatnak: „Segíts, Uram, mert a szentek eltűntek!” (XI. 2.)

Nem feladatunk, hogy ennek a sajnálatos ténynek történeti, társadalmi és természetfeletti okait kutassuk, mert a probléma rendkívül messze ágazó és megmagyarázása egyrészt felülmúlja erőnket, másrészt kivülesik e tanulmány keretén. De talán nem felesleges röviden vázolni ezeket az okokat, ahogy jobban megérthessük Parzhami Szent Konrád jelentőségét és alakjának szimbolikus értelmét. A mellett lehetetlen észre nem venni bizonyos hasonlóságot a magyar és a német helyzet között, s így talán hozzájárulhatunk annak a megértéséhez, hogy milyen külső körülmények következtében nincs nekünk magyaroknak évszázadok óta szentünk, sőt még boldogunk sem.

Mielőtt azonban ezeket az okokat felsorolnók, hangsúlyoznunk kell valamit. Egy keresztény nép koronáját a szentek alkotják, de helytelen lenne a népet csak szentjeiről megítélni. Illetőleg: nehéz lenne, mert az

Egyház által elismert és tisztelt szenteken kívül ezer és ezer ember volt minden században, aki a lelki ére-nyeket hősi fokban gyakorolta s ha csoda nem is nyílt körülötte, Isten előtt ugyanazon a szinten áll, mint a szent. Nem szabad elfelejteni, hogy mindnyájan tagjai vagyunk a szentek közösségének, *in potentia* mindenki-ből lehet szent, s ha sokan érezték azt, hogy „csak egy szomorúság van: hogy nem vagyunk szentek” (Léon Bloy), minden bizonnal sokan törekedtek is a szent-ség felé. De küzdelmükről, emberfeletti erőfeszítésük-ről és győzelmükről csak Istennek van tudomása. Ki tudja, hány szent él közöttünk, ismeretlenül ás némán?

Ha felvetjük a kérdést: mi az oka annak, hogy Franciaországgal és Olaszországgal szemben Német-ország olyan kisszámú szenttel dicsekedhet, elsősorban a reformációt említhetjük meg, mint főokot. A vallási harcok a katolikus Németország gyökeréig hatoltak. Amint a művészet és az irodalom nem virágozik a hábo-rúk és villongások korában, a keresztény tökéletesség érényei is elszíntelenednek a viszálykodás és gyűlölkö-dés kénes légkörében. Az akarat talán megedződik a harcban, a bátorság, kitartás, hősiesség érényei is meg-mutatkoznak, de az életszentség finom virágai megder-mednek vagy elsatnyulnak.

A második ok látszólag jelentéktelenebb, de távol-ról sem hagyható figyelmen kívül. Kétségtelen, hogy az elmúlt századokban német földön is éltek férfiak és nők, akik az életszentség meredek útain jártak s célju-kat el is érték. Közülük más országban néhányat való-színűleg kanonizáltak volna; de Németországban — valószínűleg öntudatlan protestáns hatás alatt — nagy-

fokú érdektelenség mutatkozott az elmúlt századokban (s napjainkban is) ebben a kérdésben. A franciáknál, spanyoloknál és olaszoknál város várossal, egyházmegye egyházmegyével, szerzetesrend szerzetesrenddel verseng, hogy mindegyiknek minél több szentje legyen; nem sajnálnak munkát, költséget, időt, hogy mielőbb elérjék céljukat. Ezzel szemben Németországban valami érthetetlen előítélet és idegenkedés mutatkozik minden csodálatossal, sőt természetfelettil szemben. S ezt nem mi állapítjuk meg, hanem egy jezsuita szerzetes, P. Richstätter a *Stimmen der Zeit*-ben. Úgy látszik, hogy a protestánsok harca a szentek tisztelete ellen hatással volt katolikusokra is, mert másként ez a nemtörődömség alig magyarázható meg. A régi századok hagyománya így feledésbe ment, s az a téves nézet alakult ki, hogy a szentség gyümölcse csak a latin országok napja alatt tud megérni.

Az említett három szent közül Parzhami Szent Konrádot 1934-ben kanonizálták, halála után negyven évvel. Talán idők jele volt ez, talán egy új korszak kezdete. A kor mélyén talán a szentség megtisztult erői feszülnek, bármennyire is mást mutat a felszín.

I

Szent Konrád kapucinus fráter a Passau közelében fekvő Parzhamban született 1818 december 22-én. A kis bajor falu legszélső házának Venushof a neve, de nincs semmi kapcsolatban az ókor istennőjével. Venus (Venne, Fennis) régi német szó és azt jelenti:

láp, mocsaras vidék. A ház, a hozzátartozó épületek és a közeli földek Bartholomäus Birndorfer tulajdonába tartoznak. Ez a jómódú gazda 1800-ban elvette egy távoli rokonát, Gertraud Nidermayer von Kindlbach kisasszonyt. Házasságukból tíz gyermek született; Konrád, akit akkor még Johann-nak hívtak, az utolsó-előtti volt.

A születését megelőző években mozgalmas események játszódnak le Bajorország eme, máskor oly nyugodt részén is. Az Eggmühl-i csatában győztes napóleoni sereg, mint kiáradt hegyipatak, elönti a vidéket s minden élő menekül előle. Bartholomäus Birndorfer és fiatal felesége is kiveszi részét a megpróbáltatásból, mely főleg gazdasági vonatkozásokban érezteti hatását, de a házaspár istenfélő lelkületét a baj csak megtisztítja és megerősíti. Az 1814-i párizsi béke, majd az utána következő bécsi kongresszus meghozza az áhított nyugalmat, de nemsokára éhínség szakad a vidékre, mely két esztendeig tart. Amikor 1818 december 22-én a kilencedik Birndorfer gyerek megszületik, szülei egy nyugodtabb jövő hírnökét látják benne, s kettőzött örömmel fogadják érkezését.

Hatéves koráig anyja oktatja, ez a csendes, szelíd asszony, akit a sok szenvedés és a vallásos érzés egészen átlényegített. Ő tanítja a gyermeket az imádság szavaira, s ő önti a szívébe a hit első igazságait. Amikor hatodik életévét eléri, a félóra járásnyira fekvő "Weng falu iskolájába íratják be. Szőke, kékszemű fiúcska volt, aki — mint elemi iskolai bizonyítványa mondja — „mindenben kiváló előmenetelt tanúsított”. A pas-saui egyházmegyében abban az időben hétéves koruk-

ban járultak a gyerekek az első áldozáshoz: a szülők vallásosságából azt lehet következtetni, hogy a kis „Hansl” is akkor járult az oltár elé, s valószínűleg nem sokkal később bérmálkozott is. Mintaképe volt az ártatlan lelkű kisfiúknak. Iskolába menet rózsafüzérét morzsolgatta s legnagyobb öröme az volt, ha társait is meg tudta tanítani erre a művészetre. Érdekes megfigyelni, hogy a legtöbb egyenesvonalú szent életében milyen fontos szerepe van a gyerekkornak; a későbbi erények csirájukban tisztán megmutatkoznak s szinte jelzik az utat, melyen járni fog, és a távolban feltűnő célt. Így volt ez Kis Szent Teréznél vagy az ars-i Plébánosnál is. A szentség szívükbe volt írva, csak el kellett indulniok az előttük lévő úton, s bármily meredek és tövises volt is az, tudták, hogy elérnek a célhoz. „Szent akarok lenni”, mondta a lisieux-i karmelita; „Der Birndorfer Hansl wird noch ein Heiliger”, mondták azok az egyszerű emberek, akikre a kisfiú ráemelte tiszta tekintetét. „Véletlen”, mondja a kétkedő vagy hitetlen ember. Lehet. De ez a „véletlen*” (az akaratunkba és szívünkbe van írva.

A gyermek jellemének különböző vonásait továbbfejlesztve és az élet más területeire áttéve, pontosan megkapjuk egy szent arcképét, Parzhami Szent Konrádét, az egyszerű kapucinus testvérét, aki csodálatosan egyszerűségben élte le gazdag életét. A kisfiú nem tudott belenyugodni abba, hogy mások veszekedjenek. A veszekedőket igyekezett kibékíteni, vagy ha ez nem sikerült, szomorúságában elszaladt. Ha jelenlétében valaki káromkodott, térdreborult s zokogva kérte Istent, bocsásson meg a bűnösnek, aki nem tudja, mit

cselekszik. Más gyereket a játék vonz; a „kis angyalt”, ahogyan az öregek nevezték, az ima titokzatos varázsa vonzotta. Annnyira szeretett imádkozni, hogy még az égető nap alatt sem viselt kalapot, mert mindig Istennel akart beszélni, s azt hitte, hogy csak hajadonfőtt szabad imádkoznia.

Az elemin kívül más iskolát nem végzett. Álljunk meg itt egy pillanatra s gondolkozzunk el ezen a különös tényen: egy kapucinus fráter, aki csak írni, olvasni tudott, az egyszeregyen kívül más számtani művelethez nem értett, és mégis szent lett belőle. Ha a középkorban élt volna, az emberek azt mondanák: rendben van, szép, hogy le tudta írni a nevét, — de hogyan lehet modern szent, „korunk szentje” egy tudatlan, együgyű barát!

Elnézem nehézkes, gyerekes írását: a toll nem akar engedelmeskedni kezének, a betűk hol kiugranak a sorból, hol alázatosan meglapulnak a többi közt. De a nagybetűk kicirkalmazásában van valami a középkori betűrajzolók odaadó szeretetéből, s ha a szöveget nem olvassuk, csak nézzük: sok hasonlóságot mutat a kódexekkel. Érezni lehet, hogy minden betűt külön-külön rajzolt le (a leggyakrabban nem is kapcsolódnak egymáshoz), nagy fáradtsággal, de odaadó türelemmel. Az utolsó szó már gyorsabb, rendetlenebb, mintha örült volna, hogy elvégezte az írást, s most megint letérdelhet zsámolyára vagy kimehet a kertbe kedvenc virágaihoz. Konrád testvér több tiszteletet érzett a fehér lap előtt, mint korunk sok „tehetsége”; tudatában volt a leírt szó felelősségének, és az imádságot jobban becsülte minden tudásnál és műveltségénél.

És mégis: ez a tanulatlan testvér bölcsebb volt sok tudósnál, a szellem sok kiválóságánál, mert tudta azt, amit ezek nem is sejtének, mert gögjük elbutítja őket. Tudta, hogy a művészet csak silány utánczata a szent-ségi állapotnak, tudta, hogy a szeretet minden tudásnál messzebb viszi az embert az Ismeretlen megismerésében, tudta, hogy virágait ápolva vagy a folyósót söpörve közelebb jár az igazsághoz, mint ha a lombikok fölé hajolna, vagy a csillagokat kémlelné távcsövével. A „boldog tudatlanság” megakadályozta őt abban, hogy az élet árnyékképeit bogozza s az egyetlen Valóság felé irányította tiszta tekintetét.

De kövessük ennek a külsőleg nagy események nélküli életnek állomásait. A szomorúság — az ember legjobb nevelője és leghűbb barátja — korán melléje szegődött: a tizennégy éves kisfiú anyja meghal s két évvel később az atya is követi. Ki tudná megmondani, milyen lelki hatást vált ki ez a kettős csapás jövőendő szentünkben? De ha szüleit elvesztette is, a család idősebb tagjai folytatják a megkezdett munkát és megértő — azt is mondhatnánk: megérző — szeretettel egyengetik Johann útját az élet és a szentség felé. A szentség még csak távoli, öntudatlan cél, de az élet előtte áll, a maga egyszerű, mindennapi kötlességeivel, melyeket nem lehet s nem is szabad kikerülni. A Birndorfer-család, ha nem is gazdag, nem szükölködik földi javakban; de a gyerekeknek dolgozniuk kell s Johann közönséges béresmunkát vállal magára. Életrajzírói feljegyzik, hogy dolga közben is állandóan imádkozott s hacsak tehetette, rózsafüzérét is kezében tartotta. Ha testvérei vagy a körülötte lévők értetlenül vagy gúnyosan néztek rá,

megértette tekintetüket, s ha azt magyarázgatták, hogy munka közben felesleges az ima, nyugodtan felelte: „Das verschlügt auch nichts”, de nem is árt semmit!

Az áhítatnak és imádságnak légköre állandóan körülvette. Szobájában, sőt a csűrben is szentképeket függesztett a falra, kis házioltára előtt órákig imádkozott s megtörtént, hogy egész éjjel ott térdelt. Teréz néneje mesélte barátnőinek, hogy a jámbor fiú ágyát gyakran megvetetlenül találta reggel. Mi talán túlzásnak találjuk ezt a jámborságot, azt mondjuk magunkban: bigottság, egy műveletlen parasztgyerek túlzása; de agyunkat és szívünket megfertőzte valami, amit kultúrának, városi levegőnek, intellektuális gögnek neveznek s ezért nem tudjuk megérteni egy tiszta lélek természetes lendületét Isten felé. Elvesztettük a jogunkat ahhoz, hogy mások istenes tetteit bíráljuk, mert iránytűnk elromlott, földi és természetfeletti értékek között nem tudunk különbséget tenni. Úgy vagyunk Istennel szemben, mint Pascal szerint a halállal szemben: tudjuk, hogy meg fogunk halni, de nem hisszük; tudjuk, hogy van Isten és örökkévalóság, de nem a szerint cselekszünk, vagyis nem hisszük. Ezért állunk értetlenül (s valljuk csak be: sokszor érzéketlenül is) a szentek „emberfeletti” jámborsága előtt.

Alig volt nap, hogy ne ment volna Weng-be vagy Szent Wolfgang-ba misére. Hóolvadáskor bokáig érő víz borította a rétet s utakat, de a fiatal „béres” nem törődött semmi akadállyal s már hajnali négy óra előtt a templomajtó előtt térdelt, vagy a külső és belső ajtó között, hogy a hideg s az eső elől kissé védve legyen. Elsőnek érkezett mindig a templomba s utolsónak

hagyta el. Meghúzódott egy homályos padban, mozdulatlanságában szinte összeforrt az élettelen környezettel. De — amint egy asszony megfigyelte egy alkalommal — amikor azt hitte, hogy magára maradt, elhagyta eddigi helyét és az oltár legfelső lépcsőjére térdelt, az evangéliumi oldalon. Ott, közel az Oltáriszentséghez elmerült abba a mély imába, ahol a lélek szinte kiszakad a testből és egyesül szeretett Barátjával. Hazafelé kerülőúton ment, hogy betérhessen egy erdőszélen fekvő kápolnába s elmerülhessen az altöttingi Mária-kép szemléletébe.

Szülőföldjén több kegyhely volt. A jövő szent legszívesebben a Passau melletti Mariahilf-et kereste fel kisszámú zarándokcsoporttal. Később ő maga is megemlékezik ezekről a búcsújárásokról: „Rendszerint hajnali egykor vagy kettőkor indultunk útnak, némi elemózsiával a tarsolyunkban. A hatórai utat étlenszomjan és imádkozva tettük meg. Mihelyt megérkeztünk Mariahilf-be, megáldoztunk. A hálaadó ima után magunkhoz vettünk valamit s visszatértünk a templomba, ahol a délutáni hazatérésig imádkoztunk”. Ezekben a búcsúikon kevesen vettek részt, mert a hosszú gyaloglás és az állandó ima vagy elmélkedés sokakat visszariasztott. Az egyik résztvevő mesélte később, hogy Johann rendkívül közlékeny volt az egyik zarándoklat alkalmával, és hosszasan kifejtette, miképpen kell elmélkedni Jézus Krisztus szenvedéséről mise közben. Az asszony megemlíti azt is, hogy azontúl sohasem volt szüksége imakönyvre, ha elmélkedni akart.

Bajorország vallási életének újjászületésével a különböző ima-társulatok és harmadrendek is új erőre

kaptak s újabb vallásos egyesületek is alakultak. Szentünk több ilyen társulatnak tagja volt, így az Örökimádás-társulatnak, Szent Ferenc harmadrendjének, a Marianista férfikongregációnak stb.

Lassankint eljutott abba az életkorba, amikor dönteni kell jövődönk fölött. Lelki fejlődésére két tényezőnek volt nagy fontossága: az ering-i missziónak és lelkiatyjának, Dullinger lelkésznek megérző gondossága.

Egy régi dal mondja:

*Im Rottal ist des Bauern Stolz
Die schönen Rösser, sein Feld, sein Holz;
Doch willst du's Hauptvergniigen kennen.
So nenn ich dir das Pferderennen ...*

Parzham közelében, a karpfham-i Király-réten — valamikor bajor törzsek gyülekezőhelye volt ez a rét — minden évben nagy lóversenyt rendeztek. A környék népe ilyenkor ellepte a rétet, de Johann mindig távol tartotta magát a világi szórakozásoktól s inkább a búcsújáróhelyeket kereste fel. 1838 szeptemberében az ering-i Szent Anna-templom háromszázéves fennállásának ünnepén XVI. Gergely pápa teljes búcsút hirdetett. Ezren és ezren keresték fel a templomot, mert a hosszas vallásüldözés után, amikor a szerzeteseket is elűzték, a nép jobban vágyott Isten után, mint valaha és ki akarta mutatni szeretetét Szent Benedek fiai iránt, akik háromszáz évvel azelőtt építették a templomot. Szentünk is elzarándokolt Ering-be, hogy búcsúban részesülhessen. Teréz nővérének vallomása szerint élet-

gyónást is végzett a templomban s ettől a naptól kezdve különös változást lehetett észrevenni a már eddig is jámbor, szentéletű fiatalemberen. Isten közelebb húzta őt magához; külsőleg ez abban mutatkozott, hogy még hallgatagabb lett, a magány még kedvesebb lett előtte, állandóan böjtölt és igaz bűnbocsánatot tartott.

Különös dolog a szerzetesség, a szerzetesi élet. Valaki él a világban, látszólag hasonló a többi emberhez, a közösséggel szenved és örül — hirtelen, minden külső ok nélkül úgy érzi, Valaki kiválasztotta a tömegből s szólítja. Vannak, akik hosszú ideig nem hallják vagy nem akarják hallani a szózatot, mások az első hangra engedelmeskednek; de előbb vagy utóbb mind-egyikük elhagyja a világot s mindazt, amit a világ nyújtani tud és elvonul a magányba és csendbe. Kétségtelen bizonyítékaink vannak arra nézve, hogy Birndorfer Jánost is ellenállhatatlan erő taszította a szerzetesi élet felé. A világi élet nem elégítette ki: „Köszönöm a Jóistennek, — írja nővérének — hogy a szerzetesi életre hívott engem, ahol tökéletesen boldog vagyok, amit világi életemről nem mondhatok el”. Rokonai azt állítják, hogy többször akart szerzetbe lépni, de fáradozását nem követte siker. A kudarc nem bántotta különösképpen: „A Jóisten nem hagy el, — mondogatta — már fenntartott számomra egy helyet”. Reményeiben nem is csalatkozott, mert a Gondviselés nemsokára egy kiváló papot küldött számára, akinek megparancsolatott, hogy egyengesse a fiatalember utait s elvezesse egy kolostor kapujáig. Ez a pap az aigen-i kegyhely szentéletű vezetője volt, Dullinger.

Szent Lénárt-napkor a környékbeli nép — főként

a fiatalság — mindig felkereste az aigen-i templomot. A szentmise után a legények felülnek díszes paripáikra s régi szokás szerint körüllovagolják a templomot, a pap pedig áldásban részesíti őket. Valószínű, hogy szentünk egy ilyen ünnepségen ismerkedett meg Dullingerrel; az mindenesetre tény, hogy kilenc éven keresztül, 1840-től 1849-ig hetente vagy kéthetente nála végezte el a szentgyónást. A gyónást hosszas beszélgetések követték, melyek lelkileg mindjobban megerősítették szentünket. Sokszor megtörtént, hogy csak késő délután tért haza. Otthon visszavonult szobájába és elmélkedéssel, imával töltötte idejét. Egy feljegyzés szépen mutatja e korabeli lelkiállapotát. Kempis *Krisztus követésébe* 1849-ben a következőket írja be: „Es lebe Jesus und Maria, die einzige Freude einer jeden gottliebenden Seele, die nichts verlangt als Jesus den Gekreuzigten”.

A szerzetesi élet utáni vágy évről-évre erősödött lelkében. Lelkiatyja, Dullinger mégegyszer alaposan megvizsgálta, majd amikor úgy találta, hogy igaz hivatása van, felvétette a bajor kapucinus rendbe, Altöttingben. Johann szétosztotta vagyonát: egyrészt a weng-i temető kibővítésére adta, a többit kiosztotta a szegények között, engedelmeskedve Jézus szavának: „Ha tökéletes akarsz lenni, menj, add el, amid van és oszd el a szegényeknek és kincsed leszen mennyekben, és jer, kövess engem”.

A Szent Annáról nevezett altöttingi kapucinus kolostor valamikor Asszisi Szent Ferenc fiaié volt; másfél évszázadig működtek itt s gondozták a világhírű búcsú járóhely et; de 1802-ben a müncheni választófejedelmi tanács a tölz-i anyakolostorba helyezte át őket, házukat pedig a kolostoraiktól megfosztott kapucinusoknak adta, azzal a kikötéssel, hogy kihalásuk után a bajor kapucinusrend automatikusan megszűnik. Az emberi gonoszság így a rend sírjának szánta az altöttingi kolostort, de a Gondviselés másként intézkedett s innen indult ki a bajor rendtartomány újjászületése és kivirágzása. Százharminc atyát és testvért zsúfoltak össze két épülettömbben, az évek multával mindig többen és többen haltak meg, a nélkül, hogy novíciusokat felvehettek volna. De amikor I. Lajos trónrajutott, számukra is felragyogott a feltámadás napja: a királyi rendelet értelmében a kolostor tovább is fennállhat s novíciusok felvételére jogosult. Azt is megengedték nekik, hogy tovább szervezkedhetnek, miután megválasztották tartomány főnöküket és a négy defmitort.

Be a valamikor gazdagon virágzó tartomány majdnem teljesen rombadőlt a huszonkét évig tartó üldözés alatt. 1834-ben I. Lajos kívánságára egy tiroli szerzetes, Gabriel Engl érkezik Bajorországba és Isten segítségével rövid idő alatt visszaállítja a rend régi fényét. Szent élete, nagy akaratereje és munkakedve buzdító hatással van a körülötte lévőkre, mindig több és több novícius jelentkezik, akik között megtalálja a

vezetésre hivatott utódokat és a rendet éltető szentéletű lelkeket is.

Johann a tartomány újjászervezőjének halála előtt négy évvel lép a rendbe. Nem tudjuk pontosan, melyik napon vették fel a rendbe, de egy levélből kiderül, hogy 1849 szeptemberében lépett be, mint posztuláns. Mielőtt övéitől elbúcsúzott, házioltára előtt beszédet intézett hozzájuk. Rokonai még évtizedekkel később sem tudnak megindulás nélkül erre a beszédre gondolni, mely Johann végrendeletét jelentette számukra.

Kolostori tartózkodásának kezdetéről így ír nővéreinek egy levélben: „Már régen szerettem volna Nektek írni, de nagyon kevés szabadidőm van. Mert a nap minden órájában imádkozunk és dolgozunk s így másra nem futja az időből. És ünnepnapokon még több munka akad a portán. De nagyon elégedetten élek. Egészséges vagyok és semmim nem hiányzik. A testvérek mind nagyon jók. Igazán békésen élünk egymás mellett. Nem vagyunk szomorúak, mert mindig ünnepünk van az Urban. Tíz atya és tizenegy testvér van itt. Kezdetben nagyon nehezemre esett ilyen sok testvér között élni, mert nagyon félénk voltam. De nemsokára megismertük egymást s minden rendbejött. Hosszú ideig tartott, míg mindnyájukat nevükön tudtam szólítani; mert ha megmondták nekem *az* egyik nevét, közben már elfelejtettem a másikat, pedig a kapunál mindegyiket kell ismerni; mert az emberek gyakran kérdezősködnék hol az egyik, hol a másik után. Most már, Istennek hála, mindnyájukat ismerem és tudom azt is, hol tartózkodnak, ha értük kell mennem”.

Egyszerű szavak, egy félénk lélek tükröződései az

első benyomások össze-visszaságából a kiegyensúlyozottságig. A kolostorban kezdetben világi ruhát viselt, később megengedték, hogy felvegye a szerzetesi öltönyt, de csuklyát nem szabadott hordania. Ugyanekkor kapta szerzetesi nevét: Konrád, és a kapus testvér kisegítője lett. Erre céloz levelében is, amikor azt írja, hogy ünnepnap még több a dolog a portán.

Két év múlva, felettesei parancsára az Altöttingentől három óra járásnyira fekvő Burghausen-ba megy, ahol egy súlyosan beteg atya ápolását bízzák rá. Innen a laufen-i kolostorba küldik, a laikus testvérek újoncnevelő intézetébe. 1851 szeptemberének első napjaiban érkezik Konrád testvér Laufen-be, s lelkigyakorlatokkal készülődik a beöltözéshez, mely szeptember 17-én, Szent Ferenc sebhelyeinek ünnepén megy végbe. Ele-tének nagy álma beteljesedett: szerzetes lett.

A novíciátusi év egyik legfontosabb periódusa a szerzetesi életnek: itt hal meg a „rég ember”, hogy új életre szülessen, itt törik meg akaratát, hogy csak egy Akaratnak engedelmeskedjen. Ez az év döntő hatással van a későbbi szerzetesre s talán az is igaz, hogy „amilyen a novícius, olyan lesz a fogadalmat tett szerzetes is”. Ebben az időben bizonyos P .Szaniszló volt a novíciusmester: ő ismertette meg az újoncokkal a szent szabályokat és a rendi alkotmányt, ő vezette őket az aszketikus élet meredek útjain a tökéletesedés felé. Minden testvérnek valamilyen kézi munkát is el kellett sajátítania egy idősebb fráter vezetése mellett. Talán mélyebb értelme van annak, hogy Konrád testvér a kolostor kertészenek segédkezett: gazt gyomlált, rózsafát oltott és előkészítette az oltár virágait.

Ha valaki már a világban is olyan mintaszerű életet élt, mint Konrád testvér: önfegyelem, lemondás, böjt, virrasztás, elmélkedés, ártatlanság, — a noviciátus nem jelenthetett különösebb nehézséget. Még csak az volt hátra, hogy megtanulja a feltétlen engedelmességet. Ezideig saját akarátát követte, azt csinálhatott, amit akart, amire éppen kedve volt; ezentúl meg kell tagadnia egyéniségét, le kell mondania szokásairól, — egyszóval: meg kell halnia, hogy a szerzetes megszületthessek benne. Minél később hagyja el valaki a világot, annál nehezebb ez, sok harccal, megalázkodással és vezekléssel jár. Konrád testvér is kivette a részét ezekből a megpróbáltatásokból, bár magisztere és társai nem vettek észre semmit a lelkében lezajló harcról és példaképet láttak benne.

Egy érdekes feljegyzés, melyet Konrád testvér a noviciátusi év végén, az egyszerű fogadalmat megelőző lelkigyakorlat alatt készített, arról tanúskodik, hogy a kertész-testvér iskolázatlan kiségitője nemcsak gazdag lelki erényeknek volt a birtokában, de jó pszichológus is volt:

1. Teljesen hozzá kell szoknom ahhoz, hogy mindig Isten jelenlétébe képzeljem magamat s gyakorta kérdezzem önmagamtól: vájjon megtenném-e ezt vagy amazt, ha lelkiatyám vagy előljárom látna; mennyivel inkább kellene hát azt megtennem Isten vagy őrző-angyalom jelenlétében.

2. Minél többször fel kell vetnem önmagamban a kérdést, ha szenvedés vagy megpróbáltatás tör rám: Konrád, miért vagy itt?

3. El akarom kerülni a kolostorból való kijárkálást,

araennyire csak lehet; hacsak felebaráti szeretet vagy engedelmesség vagy egészségi állapotom vagy búcsújárás, vagy valami más jó szándék nem kívánja.

4. Szilárdan igyekszem megőrizni magamban és másokban a testvéri szeretetet. Ezért vigyázni fogok arra, hogy a szeretet ellen még szóval se vétsek. A többiek hibáit, gyengéit türelemmel igyekszem elviselni s amennyire csak lehetséges, a szeretet palástjával igyekszem befedni mindezeket, hacsak nem az a kötelességem, hogy másvalaki előtt felfedjem őket, aki majd segít rajtuk.

5. Amennyire csak lehet, néma maradok. Beszédben nagyon fősvény leszek, hogy sok hibától megőrizzem így magam s annál többet beszélhessek Istennel.

6. Étkezéskor, amennyire csak lehetséges, Isten jelenlétébe képzelem magam, mindig fegyelmezetten viselkedem és azokat az ételeket, melyeket szeretek, megvonom magamtól; a legkevésbé észrevehető önsanyargatásokban edzem magamat. Étkezési időn kívül nem eszem, kivéve ha a szent engedelmesség parancsolja.

7. Mihelyt a harang megszólal, sietek a kórusra, hacsak valami más nem akadályoz.

8. Amennyire csak lehet, kerülöm a másik nemmel való érintkezést, hacsak hivatalos kötelességből nem kell ezt megtennem. De akkor is nagyon komolyan és szememet fékezve.

9. Mindig készségesen engedelmeskedem, arra pedig külön vigyázok, hogy saját akaratomat mindenben legyőzzem.

9. Kis dolgokban is figyelmes akarok lenni s min-

den szándékos tökéletlenségtől, amennyire csak erőm engedi, óvakodni igyekszem. A szent szabályokhoz mindig pontosan akarok alkalmazkodni s bármi történik is, hajszálnyira sem térek el tőlük.

11. Arra fogok törekedni, hogy Szűz Máriát mélyen tiszteljem és erényeit kövessem.

Nagyszerű életerv, de csak a jövő fogja megmutatni, mennyit sikerült belőle megtartania. A szerzetesre ezer veszély les, de a legnagyobb köztük a megszokás: mindig ugyanakkor felkelni, imádkozni, dolgozni; semmi emberi távlat, változatosság, újszerűség a jövőben; örök küzdelem a lelki és testi fásultság ellen. A szerzetesnek állandó éberségben kell lennie, hogy idejében észre vehesse a megszokás romboló hatását s lelki séggel, imával, elmélkedéssel űzze el a kísértő démont. Konrád testvér halála pillanatáig kitartott elhatározása mellett, célkitűzései fényes csillagok maradtak egész szerzetesi életében s Istenen kívül ezeknek köszönheti, hogy szent lett.

Az egyszerű fogadalom három éve alatt előljáróinak bőven van alkalmuk arra, hogy megfigyeljék a fiatal szerzetes lelkületét és egyéniségét. Harmincnégy éves ugyan, de a rendben még kezdő testvér. Éppen ezért nagy volt a meglepetés, amikor az altötting-i Szent Annáról elnevezett kolostor kapusi teendőivel bízzák meg. Ez talán kitüntetést jelentett, de mindenestre nagy felelősséget. A kolostor zárt *egységét* hajszálgyökerek kötik össze a külvilággal, lelkektől lelkegig futnak ezek a gyökerek, de nagyrészüik áthalad a portán, ahol valaki mindig figyel s irányít. Akik a cella nyugodt légkörében élnek, nem tudnak semmit a világ-

ról, melyet örökre elhagytak; de a kolostor kapujában álló testvér szinte a világ és a zárda között áll, összekötő kapocs két világ között. Konrád testvérnek rengeteg emberrel kellett érintkeznie új állásában: minden évben ezer és ezer zarándok keresi fel a templomot, az élet gazdag urai éppúgy, mint nincstelenéi, fiatalok és öregek, férfiak és nők, s mindegyikükkel a kapustestvér beszél először. Munkája sok türelmet, szeretetet, tapintatot kíván; saját magával alig tud törődni, minden percét lefoglalja a kíváncsi vagy érdeklődő idegen.

Ki tudja, megérteni Isten rendeléseit! A félnék, kissé gyámoltalan parasztfíú, aki még testvéreivel is keveset érintkezett Parzhamban s minden idejét a, templom homályában töltötte, mindig a kolostor csendje, magánya után vágyakozott. De a Gondviselés nem törődik terveinkkel, jobban ismer bennünket, mint saját magunk: van, aki hadseregek élére vágyik vagy hadihajók fedélzetére s egyszerű szerzetes lesz belőle, aki mindig csak engedelmeskedik, pedig parancsolni szeretett volna; van aki hús cella után vágyódik s arra rendeltetett, hogy a világ zajában maradjon, vagy — mint szentünk is — olyan helyre kerüljön, ahol állandó érintkezésben kell maradnia a világgal, a nélkül, hogy örömeiből kivenné a részét. Isten gyakran választ ki fontos dologra győnge embert.

Mi volt a teendője? Az érkezőknek ajtót nyitott, a kereskedők és szállítók számláit kifizette, ha valaki misét rendelt, felírta a nevét, az alamizsnákat átvette s mindenekelőtt a szegényekkel törődött. Egyszerű munka, de mennyi szeretetre, figyelmességre van szükség, hogy senki meg ne sértődjék s mindenki megkapja

azt, amit akart. Ha olykor egy-egy percnyi szabadideje volt, behúzódott a porta melletti fülkébe, melynek Szent Elek cella volt a neve. Innen az Oltáriszentséget is láthatta s ugyanakkor a kapu közvetlen közelében maradt. Este hét után, amikor a kolostor ajtaját bezárják s csak halaszthatatlan esetben húzzák meg a csengőt, Konrád testvér ide vonult vissza.

Lelki életének középpontja és éltető eleme az Eucharisztia volt. Megfigyelték, hogy amikor az Oltáriszentség imáadásától visszatért mindennapi munkájához, titokzatos erő áradt belőle, a mindennél erősebb szeretet természetfeletti varázsa. A szent Kenyér ereje lendítette előre szerzetesi életének hosszú, göröngyös útján, de nemcsak negyven napig, mint Illés próféta, hanem negyvenegy évig, amíg csak „meg nem látta az istenek Istenét Sionon”.

Télen nyolckor, nyáron kilenckor bezárta a kolostorral szomszédos templom ajtaját és a kolostor kapuját, azután lement a testvérek kriptájába s ott elmerült az egész nap áhított imába és elmélkedésbe.

Abban az időben a kapucinusok éjfélkor felkeltek, hogy elmondják a zsolozsmát. Aki ezt a szokást csak hallomásból ismeri, nem tudja elképzelni misztikus szépségét, de a vele járó fáradtságot sem. Alig aludtak két-három órát, megszólal az éjféli harangszó, mindnyájan lemennek a templomba, elfoglalják helyüket a stallumban és a közös ima elkezdődik. Konrád testvér, attól félve, hogy elnyomja a fáradtság és nem hallja meg a harangszót, arra kérte a költögető frátert, zörgessen be hozzá éjfél előtt néhány perccel. De mielőtt a testvér felkelthette volna, ő már elébe ment s meg-

köszönte szívességét. A leggyakrabban már a templomban imádkozott, amikor szerzetestestvérei bevonultak.

Az átlagember szempontjából az a legfeltűnőbb a szent külső életében, hogy évtizedeken keresztül megelégszik napi két-három óra alvással. Konrád testvéről is feljegyezték, hogy kezdetben három óra hosszát aludt naponkint, majd még ezt az időt is hosszúnak találta s megelégedett két óra pihenéssel. Imádkozni, mindig csak imádkozni! A szentek csak az Istenszeretben és az imádságban féktelenek. Olykor megtörtént, hogy az elcsigázott, agyonsanyargatott test, melyet Asszisi Szent Ferenc „szamár testvérnek” nevezett, felmondta a szolgálatot, összecsuklott. Konrád testvér nem egyszer elaludt éjjel, miközben a kemény kövön térdepelve imádkozott; előrehanyatlott s fejét bevágta a kőbe. De az erőtlenség csak pillanatokig tartott, a lélek megint erőt öntött a testbe, engedelmességre kényszerítette.

A szent örökké elégedetlen önmagával szemben. Konrád testvér is lelkiismeretfurdalást érzett, hogy nem szereti eléggé Istent. Ezért az éjjeli zsolozsmázás után tovább imádkozott rendtársai sírboltjában; ha pedig mégis lepihent, kora hajnalban megint talpon volt, hogy a beteg sekrestyés helyett kinyissa a templomajtót.

Nyáron gyakran már reggel négykor becsöngettek a messzi földről érkező zarándokok. Beengedte őket, reggelit adott nekik, kiszolgálta az elutazó idegen papokat, elkészítette a küldetésbe menő atyák útiköltségét. Azután öt óra felé átment a kápolnába, hogy az első

szentmisénél ministrálhasson. Ha már az isteni Gondviselés úgy intézte sorsát, hogy nem lehetett áldozópap, legalább szolgálni akart az Úr szolgáinak. Néha az is megtörtént, hogy valaki megkérte, engedje ministrálni; Konrád testvér ilyenkor átengedte a helyét s valamelyik sarokba húzódva, imájába merült. Szemtanúk állítása szerint a kapus frátert ragyogó felhő vette körül néha ministrálás közben vagy amikor félrevonulva elmélkedett. Arca teljesen átszellemülten ragyogott, szájából pedig lángoló aranygömbök szálltak a szentségház felé. Boldoggáavatási perében egy szemtanú a következőképpen vallott: „A nyolcvanas években résztvettem az ötórás szentmisén, amelyen Konrád testvér ministrált. A kis kápolnát hirtelen természetfeletti fény töltötte be. Láttam, amint a testvér ajkáról három tüzes golyó száll a Szent Szűz szobra felé. A többi jelenlévő is látta ezt s mindnyájan csodálkoztak”.

Álljunk meg itt egy pillanatra s nézzünk őszintén szembe egymással, író és olvasó. Amikor ezeket a sorokat leírom s arra gondolok, aki majd olvasni fogja azokat, valami megmagyarázhatatlan s nehezen elemezhető érzés kerít hatalmába. Azt fogják gondolni, — mondom most magamban — hogy mindez szép, de csak jámbor öregasszonyoknak és együgyű embereknek való, nem pedig a ma emberének. Vigyázz olvasó! Azért vesztetted el az élet értelmét, mert nem hiszel a csodában. Hidd el, csodák ma is történnek, de nem látod őket, mert nem érdemléd meg, hogy megadassék neked ez a látás. Egyszer majd elérkezik életedben az a pillanat, amikor *megérted*, hogy parányi életed sokkal nagyobb

csoda, mint azok a természetfeletti jelenségek, melyek a szentek életének kísérői.

Hat óraker Konrad testvér megint átvette a kapusi szolgálatot s félőrai déli szünettel estig ellátta azt. Csoválatos nyugalma és szelídsége mindenkire megmagyarázhatatlan hatást gyakorolt: egy ember, akit sohasem láttak haragosan, aki minden kérést teljesíteni igyekezett, aki mosolyával többet nyújtott, mint mások gazdag adományaikkal. A kolostor házi orvosának vallo-mása a boldoggáavatás megindításakor szépen érzékelteti szentünk egyéniségét: „Sokszor volt alkalmam látni Isten szolgáját, amint ételt- vagy italtkérő zarándokok és szegények megostromolták. Bámulatos, hogy a kistermetű, görnyedt, egyre töpörödöttebb férfi milyen győzedelmes jósággal, türelemmel és hihetetlen kitartással végezte fáradságos munkáját. Nézetem szerint az egész rendben az altötting-i kapus-szolgalat a legnehezebb. Volt nap, amikor kétszázszor csöngettek be hozzá. Nekem is gyakran nyitott ajtót, mindig megható alázatossággal és barátságos mosollyal. S amint velem szemben viselkedett, úgy bánt másokkal is, akik az ajtón kopogtak. Sohasem akart beteg lenni, hogy ne kelljen szolgálatát megszakítania. Tovább vonszolta magát, míg a légzési zavar és az .aggkori gyöngeség az ágyhoz nem szegezte. Ha nagyfokú törődöttségére, terhes foglalkozására, testi szenvedésére és évekig tartó szolgálatára gondolok, az a meggyőződésem, hogy Konrad testvér néma hős volt a kolostorcellában...”

Néhány eset kétségtelen módon igazolja, hogy nyilvánvaló kegyelem, *gratia gratis data* segítette munkájában. Így például, rögtön megtalálta azt az atyát,

akit keresett. A kapucinus kolostor mögött évszázados szokás szerint mindig kis erdőféle, liget terül el, ahol az atyák pihentek vagy elmélkedtek. Ha Konrád testvér valamelyik pátert a kapuhoz vagy a gyóntatószékhez akarta hívni, természetfeletti képességtől vezetve mindig rögtön az illető felé tartott, pedig a fák és bokrok mindenkit eltakartak. Egy alkalommal Vince atya vasárnapi szentbeszédét akarta elkészíteni s hogy a kapus-testvér meg ne találja, felment a templomtoronyba. Egyszerre csak valaki megszólal mögötte: „Páter Vince, jöjjön le kérem! Valaki gyónni akar önnél”. Konrád testvér még itt is megtalálta.

Legnagyobb öröme a szegények gyámolításában tellett. Hűséges tanítványa volt a Poverello-nak s szétosztotta a nélkülözők között mindazt, amit az engedelmesség megszegése nélkül odaadhatott. A kolostor szakácsa panaszkodott is, hogy mindenkinek a legjavából osztogat s eldugta előle az ételt. Amikor pedig egyik-másik fráter felrótta neki a mértéktelen alamiznaosztást, nyugodtan válaszolta: „Amit a szegényeknek adunk, mind visszatérül”. Ha más nem volt, saját ételéből tett félre a szegények részére s amikor ezért hibáztatták, válasza csak ennyi volt: „Akkor inkább nem eszem” s lemondott adagjáról. A kapu előtt tanyázó szegények nem sejtették, hogy az ételt, amit kioszt köztük, saját szájától vonta meg. Megtörtént, hogy a péknovíciusok rossz kenyeret sütöttek; ilyenkor Konrád testvér komolyan megrótta őket: „Kérem magukat, vigyázzanak jobban. Ma rosszul sikerült a kenyér, a szegényeknek nem lesz semmi jóban részük”. A boldoggáavatás előtt az egyik testvér a következő esetet

mesélte el: „Egy alkalommal, amikor a pékségben dolgoztam, hat kenyér nem fért be a kemencébe s csak este került rájuk a sor. Hatkor betettem őket a kemencébe, hogy majd félnyolc felé kiszedjem őket. Lezártam a sütődét s vacsorához ültem. Csak másnap reggel ötkor jutottak eszembe; most kiszedtem őket, de mert alaposan összeégték, eldugtam az egészet a kamrába. Amikor legközelebb kenyeret vittem a kamrába, Konrád testvér megfog s, így szól hozzám: „Nagyon keveset imádkozol a szegény lelkekért, jó lenne, ha többet gondolnál rájuk! Tegnap is a kemencében felejtetted a kenyereket...” Konrád testvér nem tudhatott semmit a kemencében felejtett kenyerekről, mert a pékműhely kulccsal bezártam, az elégett kenyereket pedig gondosan elrejtettem.”

Határtalan felebaráti szeretetével mindenkit magához vonzott. Messzi vidékről felkeresték a megszomorítottak és a bajban lévők, szegények és előkelők egyaránt. A nélkül, hogy sokat kérdezősködött volna, minden feltárult előtte: családi szomorúságok, egyéni megpróbáltatások, csalódások. Mindenki baját személyes ügyének tekintette, vigasztalt, tanáccsal szolgált s a legnagyobb segítséget adta, amit ember adhat: imádkozott értük s megkérte szerzetestársait is, hogy imádkozzanak ezért vagy azért a szenvedőért. De sohasem felejtette el hangsúlyozni, hogy ha több hittel, mélyebb áhítattal fordulnak Istenhez, minden bajuk eloszlik vagy értelmet nyer.

A szegény gyermekeket különösen szerette. Délben az iskolából rendszerint a kolostor kapuja elé jöttek, s várták, mikor hallják majd meg Konrád testvér cso-

szogását. A szerzetes először megimádkoztatta őket, majd szétosztotta az ajándékot s meglehetősen nézett utánuk, amint szétfutottak a szélrózsa minden irányában. A sok gyermek között különösen Fanny Moser-t kedvelte. Ennek a kivételes szeretetnek megvolt a maga oka. Amikor a kislány hat éves lett, anyja elküldte a Szent Anna-templomba, hogy Szent Balázs-áldásban részesüljön. Figyelje csak a többieket s tegyen úgy ő is. De a többiek Balázs-áldás előtt áldoztak is. Otthon elmondta, hogy a pap valami jót tett a szájába. Az anyja ijedten Konrád testvérhez szalad, aki lehívja a reggel miséző papot s most mindketten megnyugtatták, hogy nem történt semmi baj.

Moserék szegények voltak; a kislány naponta eljött a kolostorba kenyérért, s ha Konrád testvér olykor valami ajándékot kapott: húsvéti tojást, almát, rózsafüzért vagy imakönyvet, mindig adott valamit Fanny-nak. Később a lány megváltozott, világi dolgok kezdtek érdekelni. Környezete nem vett észre semmit sem. Csak Fanny mesélte el később sírva: „Egy alkalommal bementem a kolostorba. Konrád testvér rögtön felismert. Megfenyegetett ujjával s csak ennyit mondott: „Fanny!” Belelátott a szívembe. Sírva ment el s megjavult. Később, már mint asszony-elvezette gyermekeit egykori pártfogójának és figyelmeztetőjének sírjához. Amikor pedig inség zúdult a családra s kenyérré sem tellett, a szegény asszony Konrád testvér segítségét kérte. [S az egykori pártfogó most sem, feledkezett meg róluk: kenyér került az asztalra s így a gyerekeknek nem kellett koldulniok.

A kolostor kapujához járó gyerekek egyike mesélte

később: „Anyám gyakran mondotta nekem s nővéremnek: „Gyerekek, legyetek jók és ne bántsátok Konrád testvért, mert ő szent!” Erre mi, próbára akartuk tenni, valóban szent-e s nem .haragszik-e meg. Többször becsöngettünk, minden ok nélkül. Azután csodáltuk türelmét, mert ő incselkedésünk dacára is nyugodt és barátságos maradt”.

A mesterlegények is szívesen keresték fel. Ha munka nélkül voltak, egyenkint vagy csoportosan beállítottak Konrád testvérhez a kolostorba; volt köztük fiatal, aki világot akart látni, vad csavargó, volt börtönlakó, — az élet sok hajótöröttje. A kapus-testvér nem kutatta titkukat, ha maguktól nem tárták fel szívüket, hanem mindnyájuknak bőven adott levest, főzeléket, kenyeret és sört, azután útjukra bocsátotta őket. Ha züllött alak került elébe, ráemelte tekintetét s az úgy érezte, szívébe látnak. Be sem várta az alamizsnát, továbbállt, — bement a templomba s a lelke újjászületett.

Egy müncheni lap írta meg a következő esetet. Amikor Konrád testvér hetvennégyéves volt, egy tucatnyi altötting-i suhanc May Károly regényeinek hatása alatt, rablóbandát alakított. Az öreg kapus ismerte a fickókat — mindnyájan kéregétől voltak >— és kárhoztatta szándékukat. Erre vezérük, bizonyos Lajos, kiadta a parancsot: „Először a kolostorba megyünk s elbánunk az öreg kapussal!” Felfegyverkezve a bejárat elé vonulnak. Az egyik becsönget, a többi elbújik. Konrád testvér kinyitja az ajtót, meglepődik a fegyveres gazember láttára, de nyugodtan megkérdi tőle: „Adjak kenyeret?” Elcsoszog s már hozza is a kenyeret. Megállapodás szerint néhány perccel később a második

suhanc csönget be, majd a harmadik s így tovább. Lajos vezér úgy látja rejtekhelyéről, hogy a kapus-fráter mindig barátságosabban nyit ajtót. Amikor pedig a tizenegyedik gazfickó becsönget, Konrád testvér arca égi szelídségtől sugárzik. Ez annyira meghatja, hogy most ő is becsönget, de töredelmes szívvel. Konrád testvér kaput nyit s így szól hozzá: „Te vagy az Lajoskám? Hozott Isten! Nézd csak, finom rozskenyeret tettem félre számodra, a sarokból, mert tudom, azt szereted. Ma kissé pajkosak voltatok a sok csengetéssel, de eljövök százszor is, amíg a fáradt lábam bírja. Kóstold csak meg, fiam, ezt a cipót, jószívvel adom”. A „rablóvezér” érte nyúl, megízleli és könnyeivel áztatja.

Ha már az idegeneket is így szerette, gondolhatjuk, milyen érzelem vezette szerzetestársaival szemben. Nagyon nehéz lenne meghatározni azt az érzelmet, mely a kolostor tagjait egymáshoz köti. Barátság? Szeretet? Együttérzés? — Gondoljuk csak meg, milyen a szerzetesek egymáshoz való viszonyított élete. Harminc, negyven, ötven évig élnek egymás mellett, reggeltől estig ugyanazt végzik: imádkoznak, dolgoznak, elmélkednek, sétálnak; mélyebb kötelékek fűzik őket egymáshoz, mint barátot a baráthoz, testvért a testvérhez. Barátságnak alig lehet ezt a kapcsolatot nevezni, mert több annál, illetve magasabb rendű. Testvéri szeretet? Igen, de a közöttük lévő kapcsolat még a vérségi köteléknél is erősebb, mert mindnyájan Istennek gyermekei. Parzhami Szent Konrád megmutatta, hogyan kell a szerzetesnek társával viselkednie, őszintén és fenntartás nélkül szerette valamennyit, de különös barátság egyikhez som fűzte, mert barátsága lelki volt s ehhez a

külső érzelmi megnyilatkozásnak nincs mindig köze. Beosztásánál fogva mindennap akadt dolga a kolostor különféle munkaköreinek mestereivel, a szakács-testvérel, a kertész-testvérel, a szabó-testvérel. Ha szemére hányták, hogy mindent a szegényeknek ad, szótlanul hallgatta panaszukat, de sohasem neheztelt rájuk.

Testvérei őszintén szerették és becsülték: „Nagy bizalmam volt iránta, — mondta később Primus testvér. — Ha valami bajom volt s felkerestem, szeretettel fogadott, részvétet tanúsított irántam s nyugodtan, vigasztalóan ajánlotta, hogy forduljak Istenhez. „Isten nevében. Kereszt nélkül, bajos”, mondogatta. Nem adott részletes utasításokat s nem sokat prédikált, de kevés szóval is megerősített, hiszen a Szentlélek maga tanúsítja, hogy a jó ember szelíd szava sok jót teremt”.

Bámulatos nyugodtság és higgadtság jellemezte. Egyik rendtársa kifejezően hasonlította az altöttingi kegykápolnához, mert Konrád testvér ugyanolyan nyugodtan élt, mint ahogyan a kápolna állt a világ zajában.

Társai magasztalták hallgatóságát, ami annál dicséretesebb dolog, mert mint kapusnak rengeteg kísértése volt, hogy beszédbe ereszkedjék külső emberekkel. Ha idegenek hosszabban akartak beszélni vele, így felelt nekik: „Még sokat kell imádkoznom!” S minél inkább elvonult a világ zajától, annál többet volt alkalma Istennel beszélgetni. De ezekről a misztikus beszélgetésekről sohasem fogunk megtudni valamit, mert az örök Jónak és Konrád testvérnek titka marad. A szent külső élete csak sejteti, mi megy végbe a lélekben, de emberi érdeklődés sohasem fogja azt meglátni és másokkal megláttatni.

Vannak szentek, akik változatos külső életet éltek: küzdöttek önmagukkal, fejedelmekkel, a világgal, harcoltak a Sátánnal, akinek legnagyobb ellenségei éppen a szentek. Másoknak nyugodtabb külső élet jutott osztályrészül: a kolostor nyugalma vagy egy távoli falu elzártsága megvédte őket sok mozgolódástól, zajtól, hiábavaló tépelődéstől. De tévedés lenne azt hinni, hogy a külsőleg egyhangú életű szent minden fáradozás és megpróbáltatás nélkül járta meg útját: a kimondhatatlan élmények gyakran nagyobb jelentőségűek, mint azok, amelyeket feljegyeznek, az eseménytelen élet belülről nézve gazdagabb, változatosabb lehet a legviharosabb sorsnál is.

Parzhami Szent Konrád igazi életéről keveset tudunk. Az idő valahogyan megállt, amikor belépett a kolostorba és elfoglalta helyét a portán: minden nap ugyanazok az események játszódtak le: felkelés, mise, inasok kérésének teljesítése, vendégek, látogatók fogadása, szegények megvendéglése, ima, elmélkedés, táplálkozás, alvás, éjjeli zsolozsmázás. így megy ez hónapokig, évekig, évtizedekig. Külsőleg semmi változatoság, semmi élmény. De a mozdulatlan felszín alatt egy kimondhatatlan élet nagy eseményei játszódnak le: a lélek nagy kalandjai, beszélgetések Istennel, megpróbáltatások, örömök, — kimondhatatlan, megpróbáltatások és kimondhatatlan örömök. De ezeknek az élményeknek nincs tanújuk, aki feljegyezhetné őket. A világ csak a felszín külső megmozdulásait látja s abból követ-

keztethet arra, ami a mélyben lejátszódik: egy jelentéktelen szó nagy élmények kulcsát adja annak kezébe, akinek érzéke van a lélek titkai iránt, egy csodálatos esemény csak erőtlen külső érzékeltetése annak a folytatólagos csodának, mely a szent bensejében végbemegy.

Ezek a belső élmények és megpróbáltatások némi nyomot hagynak a szent külsején, elsősorban az arcán. Elöttem van egy korabeli fénykép: Szent Konrád testvér a ravatalon. Mennyi szenvedés emlékét őrzi ez az arc: a homlok, a csak félig elsimult ráncokkal, a halántékon lévő kis bemélyedés és általában az arc összessége. És a kezek, melyek szinte görcsösen fogják a fakeresztet és egy imakönyvet, beszédesebbek minden szónál: csak dolgozni tudtak és simogatni. Ezt mutatja az érdes, repedezett bőr, az ujjak aszketikus jellege és a kézfej csontossága. De ugyanakkor végtelen nyugalom és jószág árad az egész arcról, mintha tükrözné azt a boldogságot, melynek az üdvözültek örökre részesei. A hosszú ősz szakáll még lágyabbá teszi az arcvonásokat, csak azt a mély ráncot nem tudja eltüntetni, amely az orrcimpától az ajakig húzódik: hihetetlen kitartásról, erőről tanúskodik ez a bevágás, egy hallgatag szerzetes mindent lebíró akaratáról.

Konrád testvér 1894 április 18-án teljesített utójára kapusi szolgálatot. Délelőtt gyöngeség fogta el s ezért arra kérte Deodát testvérét, helyettesítse őt egy óra hosszat a portánál. De az öreget mindjobban elhagyta ereje s délután be is jelentette előljárójának: „Gvardián atyám, nem bírom tovább”. Idestova negyvenéves kapusi szolgálat után történt ez. A főnök meghagyta neki, hogy feküdjék le, amit Konrád testvér

meg is tett. Nem kívánt orvost, gyógyszert, gondos ápolást. Étvágytalanul feküdt kemény szerzetesi ágyán s csak arra gondolt, hogy megnyugtassa a többieket: „Nyugalom, nyugalom, majd megint erőre kapok”. Amikor a kolostor háziorvosa meglátogatta és kijelentette, hogy igen súlyosnak tartja a beteg helyzetét és megtiltja a további portási szolgálatot, az öreg testvér csak mosolygott.

Az utána következő napokon valamit javult a helyzet, de 21-én, egy szombati nap délutánján a beteg állapota hirtelen rosszra fordult. Az utolsó kenet feladása után a szerzetesek esti imára gyűltek össze a templomban. Amikor egy novicius a Szűz Máriáról elnevezett cella előtt elhaladt, melyben a nagybeteg feküdt, Konrád testvért pillantotta meg az ajtóban. Egyik kezében égő gyertyát tartott, a másikkal pedig az ajtófélfába kapaszkodott. Amikor a novicius megkérdezte, hogy hová akar menni, az öreg csak néhány értelmetlen szót motyogott s összeroskad, ha szerető kezek fel nem fogják. Még haldokolva is példát adott a kötelesség teljesítésére. Amíg a szerzetesek a stallumban imádkoztak, valaki kétszer csöngetett a portán. Konrád testvér azt hitte, hogy helyettese nem hallotta meg a hívást, még agóniájában is összeszedte minden életerejét, kívánszorgott a cella ajtajáig s lekiáltott: „Deodát testvér, Deodát testvér!”

A novicius hívására néhány szerzetes jelentkezett s visszafektették a haldoklót az ágyra. Az egyik atya a haldoklók imádságát kezdte recitálni, de amikor megkérdezték Konrád testvértől, érte-e, mit mondanak, az csak ajkát mozgatta, a nélkül, hogy meg tudott volna

szólalni. Hirtelen megkondultak Angelusra az altöttingi harangok s amikor elnémultak, Konrád testvér is elnémult örökre.

Holttestét a templom egyik mellékoltára előtt ravatalozták fel s vasárnap, a szentbeszéd után, az egyik atya közölte a hívekkel a gyász hírt. A nép a koporsó köré özönlött, főleg a gyerekek, akik jótévőjüket és öreg barátjukat siratták benne. A rendház krónikájában pedig feljegyezték: „Altöttingben, a Szent Annáról nevezett kapucinus kolostorban, 1894 április 21-én elhunyt az Úrban kedves rendtársunk, tisztelendő Parzhami Birndorfer Konrád testvérünk, életének hetvenhetedik évében, amelyből negyvennégyet rendünkben töltött. Negyvenegy éven át működött nagy szelídséggel és alázatossággal mint kapustestvér ebben a kolostorban, melyet gyakran keresnek fel szegények és zarándokok. Valamennyi társának példaképül szolgált szigorú szerzetesi fegyelmezett-ségével. Fáradhatatlan tisztelője volt Máriának. Háromnapos betegség után, egy szombati napon, a haladók szentségeivel megerősítve, csendesén elhunyt az Úrban”.

Konrád testvért már életében is szentnek tartották, kint a világban éppúgy, mint a kolostorban. Ha egy híres világi ember meghal, dicsősége vele együtt elenyészik s néhány év múlva még a nevére is alig emlékeznek; a szent dicsősége pedig a sírnál kezdődik. Hányan éltek ismeretlenül, szürkén, megvetetten a földön, hogy haláluk után annál jobban tiszteljék és szeressék őket!

A boldoggáavatási per előmunkálatai P. Joseph

Anton altöttingi gvárdián kezdeményezésére, Konrád testvér halála után húsz évvel indultak meg. A világháború késleltette a pert s így történt, hogy csak 1925-ben adott Róma megbízatást a passai püspöknek a per levezetésére. Tíz hónap alatt nyolcvanhat tanút hallgattak ki, majd felterjesztették az egész anyagot az illetékes kongregációhoz. A szent rítuskongregáció egyhangúan elismerte, hogy Konrád testvér hősi fokban gyakorolta az erényeket s erről a pápa jelenlétében fel is olvasták a határozmányt. Három évvel később a rítuskongregáció a beterjesztett csodákat is megvizsgálta s elismerte valóságukat. Ilyen előzmények után avatták boldoggá Konrád testvért a Szent Péter-templomban, 1930 június 15-én. Ugyanebben az évben Altöttingben is megünnepelték az egykori kapus-fráter emlékét: hetvenezer hívő áldozott meg s esténként hinton hordozták végig a városon boldog Konrád testvér ereklyéit.

Nemsokára megindult a szenttéavatási per is. Az alapjául szolgáló két csoda 1929-ben, illetve 1930-ban történt, tehát alig tíz évvel ezelőtt. Az augsburgi és innsbrucki püspöki szentszék felülvizsgálta, azután Róma elé terjesztette őket, ahol az orvosok meghallgatása után kimondták a csodák valódiságát. Az egyik egy bajor lány, Maria Zech jobbkezének emberileg érthetetlen meggyógyulása. A kézre hasábfa esett s megsebesítette; nemsokára a karcsont gennyesedni kezdett, az orvosok már le akarták vágni a lány karját, hogy életét megmentésék; de a beteg kilencedet kezdett Konrád testvér tiszteletére és egy nappal az operáció előtt a kar teljesen meggyógyult. A másik csoda egy kis

tüdővésztes lánnyal történt, akiről a kórház főorvosa maga jelentette ki, hogy soha többé meg nem gyógyulhat. A lány családja Konrád testvér közbenjárásáért folyamodott s a beteg hirtelen meggyógyult. „Itt felülről kellett egy hatalmas kéznek beavatkoznia”, jelentette ki később az orvos.

A szenttéavatás 1934 május 20-án, pünkösöd vasárnapján történt.